

Μιχάλης Μακρόπουλος

Μαργαρίτα Ίορδανίδα

Νουβέλα

Πρῶτο βιβλίο

Ο ΣΟ ΕΤΡΩΓΑΝ καθισμένοι στὸ τραπέζι, ὁ Κώστας, αὐτὴ, τὰ παιδιὰ, ἔνιωθε νὰ πνίγεται, νὰ μὴν μπορεῖ νὰ πάρει ἀνάσα.

Πιρουνίαζε τὶς μπουκιές, τὶς ἔβαζε στὸ στόμα, τὶς κατάπινε, κι ὅλα αὐτὰ δὲν τὰ ἔκανε ἢ ἴδια μὰ ἓνα νευρόσπαστο ποὺ εἶχε τὴ μορφή της, ἐνῶ ἐκείνη, φυλακισμένη μὲς στὴ μαριονέτα, πάλευε νὰ ξεφύγει.

Μιλοῦσε ὅπως πάντα, ρώτησε «Εἶναι καλὸ τὸ φαΐ;» καὶ δέχτηκε μὲ τὴ συνηθισμένη της μετριοφροσύνη, μ' ἓνα ταπεινὸ χαμόγελο, τοὺς ἐπαίνους γιὰ τὶς ἱκανότητές της στὴ μαγειρική.

Μὰ δὲν ἦταν ἡ ἴδια ποὺ τό'χε ρωτήσῃ κι ἔπειτα εἶχε χαμογελάσει.

Μάλωσε τὴν Ἰωάννα ποὺ ἔρωγε πιὸ πολὺ μὲ τὰ δάχτυλα καὶ πασαλειβόταν – ἔξι χρονῶ κορίτσι, τὴν ἀποπῆρε, δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ τρώει σὰν μωρό. Στὴν πεντάχρονη Δήμητρα εἶπε πὼς δὲν εἶχε φάει οὔτε δυὸ μπουκιές, καὶ νὰ μὴ σηκωνόταν νηστική ἀπ' τὸ τραπέζι καὶ τῆς ἔλεγε ὕστερα ἀπὸ μιὰ ὥρα ὅτι πεινοῦσε, γιατί δὲν

θά 'τρωγε τίποτε άλλο, νά τό 'ξερε, μήτε γλυκό μήτε τίποτα, παρά μόνο φροῦτο τὸ ἀπόγεμα. Μὲ τὸν Κώστα κουβέντιασε γιὰ τοὺς Ματσαίους, τοὺς γειτόνους, γιὰ τὸν ἀχαίρευτο ποὺ εἶχε παντρευτεῖ ἡ μεγάλη τους – τουλάχιστον ἔτσι ἔλεγαν, ὅτι ἦταν χαραμοφάης καὶ τὰ περιμένε ὅλα ἀπὸ κείνη στὸ πιάτο, ἐνῶ αὐτὸς ὅλη μέρα ρεμπέλευε. Μίλησαν καὶ γι' ἄλλους, γιὰ γνωστοὺς καὶ φίλους, ὅπως κάθε φορὰ ποὺ κάθονταν στὸ τραπέζι, ἀρταίνοντας ἔτσι μὲ εἰδήσεις καὶ κουτσομπολιὰ τὸ φαί. Μὰ ἐκείνη ἔνωθε ὅλη τὴν ὥρα νὰ πνίγεται, κάθε μπουκιά τῆς ἔστεκε πέτρα στὸν φάρυγγα.

Τὰ κορίτσια καβγάδιζαν τώρα, ὁ Κώστας κάτι ἔλεγε, ὅμως αὐτὴ κοίταγε τὰ χέρια της σὰν νά 'ταν δυὸ ζῶα ξέχωρα ἀπ' τὴν ἴδια, ποὺ κάρφωναν τὸ φαί καὶ τὴν μπούκωναν μὲ δαῦτο. Τὰ ψίχουλα τὰ σκορπισμένα γύρω ἀπ' τὸ πιάτο σὰν ν' ἀπόχτησαν ξάφνου κρυφὴ ἔννοια, γιὰτι τὰ παρατηροῦσε ἕνα ἕνα, τὰ ζούλαγε μὲ τ' ἀκροδάχτυλο, τὰ μετακινοῦσε παρακεῖ, λὲς καὶ ὑπῆρχε γιὰ τὰ σκόρπια ψίχουλα μία καὶ μοναδικὴ σειρὰ μὲ νόημα, ὅπως στ' ἀστέρια ἐνὸς ἀστερισμοῦ. Τὰ λόγια τοῦ Κώστα, ἡ λογοτριβὴ τῶν κοριτσιῶν, ὅλα ἦταν βόμβος ἐνὸς μακρινοῦ κόσμου.

«Μαργαρίτα!» τῆς εἶπε μὲ προσταχτικὸ τόνο ὁ Κώστας.

«Μαμά, ἡ Ἰωάννα μὲ λέει μωρό. Λέει ὅτι εἶμαι χαζή», γκρίνιαξε ἡ Δήμητρα.

Σήκωσε τότε τὸ κεφάλι της, ποὺ τό 'χε χαμηλωμένο πάνω ἀπ' τὸ φαί της. Ἡ ὄψη της εἶχε κάτι τὸ παρὰξένα ἀνέκφραστο, σὰν νά 'ταν τὸ πρόσωπό της πλασμένο ἀπὸ

κερί και δὲν εἶχε τ' ἀσταμάτητα ἀναδέματα, τὶς ἀνεπαίσθητες συσπάσεις, τὸ παιχνίδισμα τῶν ματιῶν, ὅλα ἐκεῖνα ποὺ δίνουν ζωὴ σὲ μιὰν ἀνθρώπινη μορφή. Τοὺς κοίταξε καὶ εἶπε:

«Τ' ὄνομά μου δὲν εἶναι Μαργαρίτα. Δὲν εἶμαι ἡ μητέρα σας».

Τὸ εἶπε ἀπλά, ὅπως θὰ ἔλεγε στὴν Ἰωάννα νὰ δέσει τὰ κορδόνια της γιὰ νὰ μὴ σκοντάψει, ὅπως θὰ ἔλεγε στὴ Δήμητρα νὰ σκουπιστεῖ γιατί εἶχε γάλα γύρω ἀπ' τὸ στόμα της. Ἔτσι ἀπλά εἰπωμένο, δὲν ἔγινε κατανοητὸ μεμιᾶς, ὁ Κώστας συνέχισε νὰ περιμένει τὴν ἀπάντησή της καὶ τὰ κορίτσια τὴ μητρικὴ της διαίτησία, καὶ κατάλαβε πὼς θὰ ἔπρεπε νὰ τοὺς τὸ ξαναπεῖ.

«Δὲν με λένε ἔτσι: Μαργαρίτα. Κι οὔτε εἶμαι ἡ μητέρα σας».

Τὰ κορίτσια νόμισαν πὼς χωράτεψε, μὰ ὁ Κώστας τὴν κοίταξε καλὰ καλὰ, μὲ τὸ χέρι του ποὺ βάσταγε τὴν πιρουνιασμένη του μπουκιὰ νὰ ἔχει σταματήσει στὰ μισὰ τῆς κίνησης ἀπὸ τὸ πιάτο μέχρι τὸ στόμα του.

«Τί εἶναι αὐτὰ ποὺ λές, Μαργαρίτα;» τὴ ρώτησε, μὲ τὴν ὄψη του αὐστηρὴ ἀπ' ἔξω καὶ φοβισμένη παραμέσα.

Δὲν τοῦ ἀπάντησε, μονάχα ἄφησε τὸ πιρούνι της, ποὺ τόσην ὥρα τὸ βάσταγε ἀχρησιμοποίητο. Τ' ἄφησε καὶ σηκώθηκε, ὄχι βιαστικά, μὰ μὲ τὴ βραδύτητα τῆς κίνησής της νὰ ἔχει παρ' ὅλα αὐτὰ μιὰν ὀρμὴ καθὼς ἔσπρωχνε πίσω τὴν καρέκλα της.

«Ποῦ πᾶς;» τὴ ρώτησε.

Δὲν τοῦ ἀπάντησε, ἀπλῶς βγῆκε ἀπ' τὴν κουζίνα καὶ ἄκουσαν τὴν πόρτα τοῦ μπάνιου νὰ κλείνει.

Σὰν δευτερολεπτοδείκτης σὲ ρολόι πού 'χει σωθεῖ ἡ μπαταρία του, ὁ χρόνος γιὰ μιὰ στιγμή ταλαντεύτηκε μπρὸς πίσω, κι ἔπειτα ὁ Κώστας σηκώθηκε κι αὐτὸς καὶ βγῆκε ἀπ' τὴν κουζίνα, ἀφήνοντας στὸ τραπέζι τὰ δυὸ μικρὰ κορίτσια νὰ κλαῖνε τώρα καὶ τὶς δυὸ ἄδειες καρέκλες σπρωγμένες λοξὰ πίσω.

[...]

Τὰ κορίτσια εἶχαν γυρίσει ἀπ' τὸ σχολεῖο τους, εἶχαν φάει τὸ κοτόπουλο μὲ τὶς πατάτες πού τοὺς εἶχε μαγειρέψει, μὰ δὲν ἔλεγαν νὰ ἡσυχάσουν. Τί τὶς ἔβαλε μπρὸς στὴν τηλεόραση, τί τοὺς ἔδωσε χαρτιά καὶ κραγιόνια γιὰ νὰ ζωγραφίσουν, αὐτὲς δὲν ἔπαυαν νὰ τρώγονται σὰν τὰ σκυλιά.

«Σταματῆστε ἐπιτέλους!» τοὺς φώναξε κάποια στιγμή, ἀλλὰ ποῦ!

Ἦταν ἀρχὲς Ὀκτώβρη – ἡ Ἰωάννα εἶχε μόλις ἀρχίσει τὴν πρώτη δημοτικῶ, ἡ Δήμητρα πήγαινε φέτος στὰ μεγάλα νήπια–, κι ἀκόμα δὲν εἶχαν ἀποβάλει ἀπὸ τὸν παιδικὸ τους ὄργανισμό τὴν καλοκαιρινὴ ἀποχαλίωση, τὴν αἴσθηση ἀπεραντοσύνης πού ἔχει ὁ χρόνος τὸ καλοκαίρι, ὅταν δὲν ὑπάρχουν ὄρες ἀλλὰ μονάχα νύχτα καὶ μέρα. Εἶχαν πάει οἰκογενειακὰ διακοπὲς ἀπὸ τὶς 20 Αὐγούστου μέχρι τὶς 5 Σεπτεμβρίου στὸ σπίτι ἐνὸς πελάτη τοῦ Κώστα στὴν Κύμη. Εἶχε κι αὐτὸς παιδιὰ σὲ βολικὴ ἡλικία, οἱ δυὸ οἰκογένειες βρισκόνταν καὶ μὲς στὸν χειμῶνα, καὶ τώρα τοὺς εἶχε καλέσει νὰ περάσουν μαζί ἕνα δεκαπενθήμερο στὸ ἐξοχικὸ του.

Τελικά τὸ πῆρε ἀπόφαση πῶς, ἂν ἔμεναν κι ἄλλο στὸ σπίτι, θὰ ζουρλαίνονταν καὶ οἱ τρεῖς.

«Ἰωάννα, Δήμητρα», τοὺς εἶπε, «βάλτε τὰ παπούτσια σας. Θὰ πᾶμε στὴν παιδικὴ χαρὰ».

Ἦταν ἡ μαγικὴ κουβέντα πού, σὰν μπουγέλο, μεμιᾶς ἔσβησε τὴ φουντωμένη ἀδερφικὴ ζήλια καὶ φαγωμάρα.

«Νὰ βάλετε καὶ καπέλα. Καίει ὁ ἥλιος».

Ἐβαλε στὴ βιβλιοθήκη ἓνα βιβλίον πού εἶχε ἀφήσει μισοδιαβασμένο, τὸ *Ἡ Κασάνδρα καὶ ὁ Λύκος*, κι ἔψαξε γιὰ ἓνα ἄλλο νὰ τὸ πάρει μαζί της στὴν παιδικὴ χαρὰ. Στάθηκε σὲ κάποιον μὲ τίτλον ἓνα γυναικεῖο ὄνομα πού τῆς κίνησε τὸ ἐνδιαφέρον: *Ἄννα Καρένινα*. Ἦταν ὀγκῶδες, μὰ δὲν τὴν πείραζε, διάβαζε γρήγορα. Ὅπως σ' ὅλα, προτοῦ τὸ ἀρχίσει, τσάκισε τὴν ἐπάνω γωνία τῆς λευκῆς πρώτης σελίδας καὶ τὴν ἔκοψε. Ἐτσι ξεχώριζε ὅσα εἶχε διαβασμένα ἀπὸ τ' ἀδιάβαστα – μὰ δὲν τὸ ἔκανε γι' αὐτό. Τὸ ἔβαλε στὴν τσάντα της, μαζί μ' ἓνα παγουρίνο μὲ κρύο νερό, γιὰ τὰ κορίτσια σίγουρα θὰ διψοῦσαν, καὶ βγῆκαν ἔξω στὴ μεσημεριανὴ λιακάδα, πού, ξεβάφοντας ὅλα τὰ χρώματα, ἔδινε μιὰν αἴσθηση ξασπρισμένης ζεστῆς ὁμοιομορφίας στὰ παρκαρισμένα ἀμάξια στὸν δρόμο, στὶς πλάκες τοῦ πεζοδρομίου καὶ σὲ καθετὸ ἄλλο. Σκιὲς ἔπεφταν μὲ ἀκρίβεια ξυραφιᾶς τραβηγμένης μὲ χάρακα, μελανώνοντας ἐδῶ κι ἐκεῖ τὴν τόση ἀσπράδα.

Ἐστριψαν ἀριστερὰ στὴν Ὀλύτσια, πρὸς τὸ ἄλσος, μὲ τὰ κορίτσια νὰ ξεχύνονται ἀπὸ γωνία σὲ γωνία, ὅπου ἡ προσταγὴ της τὰ ἀκίνητοποιοῦσε μὴν τυχόν κι ἐρχόταν κανένα ἀμάξι. Στὸ ἄλσος ἦταν πλέον ἐλεύθερες νὰ τρέ-

ξουν, κι οί φωνές της – «Προσέξτε μὴν πέσετε!»– ἀπὸ τὸ ἴνα ἀφτὶ τοὺς ἔμπαιναν κι ἀπὸ τ' ἄλλο τοὺς ἔβγαιναν.

Ἔφτασαν στὴν παιδικὴ χαρά. Ἐλπιζε πὼς θὰ ἴβρισκαν κι ἄλλα παιδιὰ, μὰ ἦταν ἔρημη. Τὰ κορίτσια ἀνέβηκαν στὸ ἀγαπημένο τους παιχνίδι, ἕναν συνδυασμὸ τσουλήθρας, μονόζυγου, σωλήνων γιὰ νὰ τυλίγουν γύρω τὰ πόδια τους καὶ νὰ γλιστροῦν μέχρι κάτω καὶ ξύλινης γέφυρας, κι αὐτὴ κάθισε σ' ἕνα παγκάκι, ἐλπίζοντας νὰ τὴν ἀφηναν γιὰ λίγη ὥρα στὴν ἡσυχία της. Ἐβγάλε ἀπὸ τὴν τσάντα της τὸ χοντρὸ βιβλίο, τὸ ἀνοιξε στὸ πρῶτο κεφάλαιο κι ἄρχισε νὰ διαβάζει:

«Ὅλες οἱ εὐτυχησμένες οἰκογένειες μοιάζουν ἢ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη, ἢ κάθε δυστυχησμένη ὅμως εἶναι δυστυχησμένη κατὰ τὸν δικό της τρόπο».

Ἡ πρώτη αὐτὴ φράση ἦταν ὑπογραμμισμένη μὲ μολύβι. Σταμάτησε μισὸ λεπτὸ τὸ διάβασμα, ἔβγαλε ἀπ' τὴν τσάντα της μιὰ σβήστρα καί, μεθοδικά, μὲ προσοχή, ἔσβησε ὅσο καλύτερα μποροῦσε τὴ γραμμὴ κάτω ἀπ' τὶς λέξεις. Ἐμεινε ἕνα ἀχνὸ φάντασμα τῆς καὶ ἡ χαρρακιὰ στὸ χαρτὶ ἀπὸ τὴ μύτη τοῦ μολυβιοῦ. Ἐπειτα διάβασε παρακάτω:

«Στὸ σπίτι τῶν Ἀμπλόνσκη ὅλα ἔγιναν ἄνω κάτω. Ἡ σύζυγος ἔμαθε πὼς ὁ ἄντρας της εἶχε ἐρωτικὲς σχέσεις μὲ τὴ Γαλλίδα ποὺ εἶχαν πρωτύτερα παιδαγωγὸ τῶν παιδιῶν τους καὶ τοῦ δήλωσε πὼς ἀδυνατοῦσε νὰ παραμείνει ἄλλο στὸ ἴδιο σπίτι μαζί του. Ἡ κατάσταση αὐτὴ ἐξακολουθοῦσε τρεῖς μέρες τώρα, καὶ ἦταν σωστὸ μαρτύριο καὶ γιὰ τὸ ἀντρόγυνο καὶ γιὰ τὰ παιδιὰ καὶ γιὰ τὸ προσωπικό».

Γιὰ ἓνα δεκάλεπτο εἶχε τὸ πρόσωπό της σκυμμένο πάνω ἀπ' τὸ βιβλίο, προσηλωμένη στὶς σελίδες, μὰ ἔπειτα ἄκουσε τὴν πόρτα τῆς παιδικῆς χαρᾶς ν' ἀνοίγει τρίζοντας καὶ σήκωσε τὰ μάτια.

Ἦταν μιὰ μητέρα μὲ τὰ δύο της κορίτσια, μεγαλύτερα ἀπὸ τὴν Ἰωάννα καὶ τὴ Δήμητρα. Ἐκλείσε τὸ βιβλίο, τ' ἀκούμπησε στὸ παγκάκι δίπλα της γιὰ νὰ τῆς δείξει πὼς δὲν θὰ τὴν ἐνοχλοῦσε ἂν μιλοῦσαν καὶ τὴν καλησπέρισε.

«Καλησπέρα», ἀνταπέδωσε ἐκείνη. «Δὲν σ' ἔχω ξαναδεῖ ἐδῶ».

[...]